

**ОБ'ЄДНАННЯ БУВШИХ ВОЯКІВ УКРАЇНЦІВ
У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ**

ВОЯКИ – ВОЯКАМ

КНИГА V

Лондон

1995

Львів

**SOLDIERS TO SOLDIERS
VOLUME V**

Обкладинка роботи графіка Яреми Дубицького

**Накладом Об'єднання бувших Вояків Українців
у Великій Британії
Загальна редакція: майор д-р Святослав М. Фостун**

**Published by the Association of Ukrainian Former Combatants
in Great Britain**

**Printed by «Brook LTD» firm, Lviw
ISSN 9 491 6204**

Богдан БОРА

ДРУЗЯМ З-ПІД БРОДІВ

*Останніх сторінок історій
Ви не читали в тиші заль.
Ви їх писали потом, кров'ю
Під зойк гранат, під ревом моторів,
Під крик, жохливий регіт сальв.*

*Останні сторінки історій -
Це ваш, залізом критий, шлях,
Сповитий квіттом, злитий кров'ю...
На ньому черенки мов зорі -
Серця розкидані в полях.*

*Останні сторінки історій -
Це ви в атаках і огні,
Як гідні спадкоємці слави,
Що віддали свій юний порив
У жертві рідній вітчизні.*

*Останні сторінки історій
Написані в полях - лісах
Залізом, порохом і димом
І кров'ю ранених артерій
На синьо-жовтих хоругвах.*

Чезенатіко, 16.7. 1946 р.

ВСТУПНЕ СЛОВО

*Підбрідських піль ратаю, зупинись.
Ось зупинились трави і пшениця.
Сьогодні свято - подвигу річниця
Борців, що за честю відійшли у вись.*

Ці віршовані слова поета-дивізійника Богдана Бори (Бориса Шкандрія) згадалися, мабуть, не одному з учасників групи ОБВУ, коли він, чи вона ходили по пам'ятних місцях кривавої Брідської битви, влітку 1994 року, і на високій горі Жбир вшановували пам'ять полеглих за волю України воїнів Дивізії «Галичина».

У тому часі вся група брала також активну участь у відзначенню 50-річчю з часу утворення в Україні, (1944 рік), українського революційно-підпільного парламенту - Української Головної Визвольної Ради (УГВР). Крокувала твердо львівською бруківкою наша почесна чота, виструнчувалась у Сприні, вклонялась пам'яті полк. Євгена Коновальця, генерал-хорунжому Романові Шухевичу - Тарасу Чупринці. Згадували пам'ять полеглих січовиків на хустських полях, молились у Почаївській лаврі та захоплювались краєвидами споглядаючи з висот Крем'янецької гори, на якій височіють руїни колишнього древнього замку.

Тепло зустрічала нашу групу рідна вітчизна. Це вже втретє, Об'єднання бувших Вояків Українців у Великій Британії, зорганізувало групову поїздку в Україну, щоб взяти активну участь у святкуванні - 50-річчя УПА 1992 рік, 50-річчя 1 УД УНА 1993 рік, 50-річчя УГВР і 50-річчя Брідської битви 1994 рік.

Це були історичні поїздки нашої ветеранської організації в Україну. При тому годиться відмітити, що група відзначилась своєю дисципліною, прикладною поведінкою і втішалась особливою увагою та опікою з боку Міністерства оборони України, Всеукраїнського Братства УПА, Співки Офіцерів України, Галицького Братства кол. Вояків 1 УД УНА в Україні, адміністративних чинників і представників влади та різних установ, організацій і товариств. Групою весь час опікувався інж. Роман Панкевич, який був справжнім її опікуном. А тому висловлюємо йому сердечну подяку за опіку й дружнє спілкування з нашою групою. Також належить подяка - працівникам Міністерства оборони України, побратимам-офіцерам із Співки Офіцерів, Головній Булаві Всеукраїнського Братства УПА, Крайовій Управі Галицького

Братства кол. Воїнів 1 УД УНА в Україні, всім тим представникам адміністративної влади в різних місцевостях України, які приходили нам з допомогою. Воднораз сердечно дякуємо українському громадянству за його сердечну увагу до нашої групи.

Видаючи друком, вже п'яту з черги, книжку в серії «Вояки-Воякам» висловлюємо сердечну подяку сот. Маріянну Д. Гайві, який багато потрудився, полагоджуючи різні адміністративні справи в підготовці нашої групової поїздки в Україну 1994 року. Належитья подяка за таку ж працю - пор. Петрові Кіщuku, організаційному референтові ОБВУ; пор. Володимирові Янківському, комендантові почесної чоти; хор. Василеві Гуменюку, який сповняв обов'язки заступника керівника групи, що ним був пор. Петро Кіщук.

Наша подяка членам керівних органів нашої ветеранської організації, котрі були учасниками поїздки - пор. Богдану Рогачеві, хор. Володимиру Нагайлові, хор. Теодорові Данковичу, прапороносцеві - ст. дес. Михайлу Веркальцеві і хронікареві групи - хор. Петрові Дюку. Воднораз сердечно дякуємо всім учасникам групи.

Наша сердечна подяка редакціям усіх тих часописів, в Україні, зокрема в Галичині, котрі відмітили дуже прихильно участь нашої групи ОБВУ з Великої Британії у відзначеннях 50-річчя УГВР і 50-річчя Брідської битви.

Дякуємо побр. сот. Юрію Ференцевичу з США за його дружнє спілкування з групою в часі відзначення 50-річчя Брідської битви.

Сердечно дякуємо хор. Петрові Дюку за опрацювання хронікального репортажу з поїздки в Україну, а майорові д-рові Святомиру М. Фостуніві за редакційне опрацювання і приготування згаданого репортажу-хроніки до друку.

Нехай наша п'ята книжка «Вояки-Воякам» залишиться нашим тривалим вояцьким внеском у пам'ять і прославу тим членам Української Головної Визвольної Ради, що поклали своє життя у боротьбі за волю України. У пам'ять і прославу воїнів УПА, борців ОУН, та збройного підпілля, котрі загинули в боях з ворогом, у ворожих тюрмах і концтаборах, і в пам'ять усім тим побратимам - дивізійникам, що полягли в Брідських полях гарячого літа 1944 року, а їхній геройський чин передав молодим поколінням естафету віри, чину й боротьби.

Лондон 1.12.1994 року

ГОЛОВНА УПРАВА ОБВУ

ПРОГРАМА МАРШРУТУ ГРУПИ ОБВУ В УКРАЇНІ - 1994

- 9 - липня: Від'їзд з Манчестерського аеропорту, год.11.30 дня. Прибуття до Львова о год. 4.00 за українським часом.
- 9 - 13 липня: Гостювання в родинях.
- 14 липня - четвер: Повернення у Львів, до готелю «Львів».
- 15 липня - п'ятниця: Наукова конференція у Львові - 50-річчя УГВР. Відвідання музею ім. полк. Є.Коновальця в Зашкові, поїздка до Білогорщі.
- 16 липня - субота: Молебень у соборі Св. Юра. Посвячення каменя на місці спорудження пам'ятника. Покладання вінків. Урочиста академія в оперному театрі Львова.
- 17 липня - неділя: Урочисте відзначення 50-річчя УГВР у с. Сприня Самбірського району.
- 18 липня - понеділок: Відвідання музею ім. С.Бандери в Ст. Загороді.
- 19 липня - вівторок: Поїздка на Закарпаття: Ужгород, Мукачево, там нічліг.
- 20 липня - середа: Хуст, та інші місцевості. Повернення до Львова.
- 21 липня - четвер: Відпочинок у Львові.
- 22 липня - п'ятниця: Служба Божа в соборі св. Юра. Товариська зустріч усіх побратимів у залі філармонії.
- 23 липня - субота: Поїздка автобусами до місця прориву з більшовицького оточення в липні 1994 року, між селами Червоне і Ясенівці, на військовий цвинтар. Після посвячення каменю під пам'ятник переїзд у Броди. Там відбулася конференція - зустріч із громадянством.
- 24 липня - неділя: Поїздка на гору Жбир, де відбулася Панахида, а потім товариська зустріч на лоні природи. Відвідання місць боїв і повернення до Львова.
- 25 липня - понеділок: Поїздки до Львова, Дрогобича, Трускавця, Моршина і Стрия.
- 26 липня - вівторок: Відпочинок у Львові.
- 27 липня - середа: Поїздка до Почаєва і Кременця.
- 28 липня - четвер: Прогулянка по Львівському районі.
- 29 липня - п'ятниця: Львів. Прощальна вечеря у старовинному колишньому броварі.
- 30 липня - субота: Відбуття до великої Британії з Львівського аеропорту, о год. 9.15 за місцевим часом і прибуття до Манчестеру о год. 10.15 дня за британським часом.

Хор. Петро ДЮК

ОБВУ НА ВІДЗНАЧЕННЯХ 50-РІЧЧЯ УГВР І 50-РІЧЧЯ БРІДСЬКОЇ БИТВИ В УКРАЇНІ

У першій половині 1994 року, Головна Управа Об'єднання бувших Вояків Українців у Великій Британії, присвячувала велику увагу підготовці групової поїздки в Україну членів ОБВУ і бажаючих осіб з наших громад, для відзначення там 50-річчя з часу утворення Української Головної Ради (УГВР) та 50-річчя Брідської битви.

Відзначення 50-річчя УГВР підготовляла в Україні Головна Булава Всеукраїнського Братства УПА, а відзначення 50-річчя Брідської битви - Управа Галицького Братства кол. вояків 1 УД УНА. На згадані відзначення поїхали в Україну: Борщ Теодор, ст. дес. Веркалець Михайло, Галич Михайло, Гибала Тадей, хор. Гуменюк Василь, Гуменюк Маргарета, хор. Данкович Теодор, Данкович Петро, Данкович Анна, хор. Дюк Петро, Карапата Василь, Качмарчук Петро, пор. Кіщук Петро, Кіщук Осипа, Климчук Михайло, Ковальчук Михайло, Косилевич Василь, Крамарчук Василь, Красій Осип, Марчина Петро, Матвіїв Андрій, Надвірний Франко, Падух Дмитро, Ревіляк Михайло, Федаш Ілько, майор д-р Святомир М. Фостун, Червак Микола і пор. Янківський Володимир. В Україні до нашої групи приєдналися: пхор. Іван Гузь, хор. Нагайло Володимир і сот. інж. Петро Цісарський.

У Головній Управі ОБВУ багато працювали по підготовці групової поїздки - голова ОБВУ майор д-р Святомир М. Фостун, сотник Маріян Д. Гайва і пор. Петро Кіщук, допомагав їм у праці хор. Маркіян Шептицький, член Президії Головної Управи.

Репрезентантом групи ОБВУ в Україні був майор д-р Святомир М. Фостун, керівником групи - пор. Петро Кіщук, його заступником і фінансовим референтом хор. Василь Гуменюк. Обов'язки коменданта почесної чоти виконував пор. Володимир Янківський, а хор. Петро Дюк вів хроніку групи.

Субота, 9 серпня 1994 року, чудовий день. У манчестерському аеропорту багато людей. Людмила Хохлова-Вуд роздає квитки на літак. Тут зустрів багато знайомих облич. Прибули пор. П. Кіщук і май. д-р С. М. Фостун. І всі організовано сідаємо в літак Авіалінії України 737-400. Наступив час відлету, 12.25. Тут нас ознаямили, що літаком керує капітан Гальченко, а полет до Львова триває приблизно 2 год. 50 хв.

Богдан Сопель і Ярослав Копчик вітають пасажирів, а особливо колишніх українських вояків і бажають їм щасливого побуту в Україні. Біля мене сидять - Веркалець Михайло, п. Надвірний голова Відділу ОБВУ в Редінгу, а також Гибала Тадей та Осип Красій... Я помітив, що передімною журнал «Панорама». Всередині побачив статтю Віталія Потьомського, президента Міжнародної Авіалінії України і Річарда В.Крей, заступник президента Міжнародної лінії, і вони описують про відзначення першої річниці (листопад 1993 р.) відкриття їхньої лінії. На інших сторінках краєвиди Києва, Львова, дівчата у національному одязі...

Незамітно подолали частину польету. О год.13.25 голова ОБВУ май. д-р С.М.Фостун вітає пасажирів і нашу групу, а одночасно повідомляє, що ідемо на відзначення 50-ліття УГВР та битви під Бродами. Хто має родину, може до неї поїхати, але повернутися до Львова треба всім у четвер, 14 серпня в готель «Львів», бо наступного дня починаються врочистості. Запрошує всіх до участі і бажає щасливого побуту в Україні. Ось ми уже в Львові. Висідаємо з літака і невеликим, ніби, автобусом ідемо до митниці. Всі чекають у черзі. На мене вже чекали Зенко Кулинич - родич із Славком Щербатим, чоловіком моєї кузинки Марійки і Василь Бачинський, водій власної автомашини (один із чотирьох господарів, який узяв у колгоспі поле і якому, згодом, противники приватизації, колгоспники, пересіяли буряки, а потім витолочили гречку). Іду з ними до своєї родини в село Мужилів Підгаєцького району, і там перебув до четверга, 14 липня 1994 р.

У часі вечері, 14 липня в готелі «Львів», де розташувалась наша група, голова ОБВУ май. д-р С.М.Фостун привітав присутніх і сказав, що головна мета нашої поїздки - взяти участь у названих визначних роковин. Заповів, що буде поїздка і на Закарпаття, до Почаєва та в інші місцевості.

Пор. Кіщук повідомляє, що оплата за готель і поїздки становлять 510 доларів і їх потрібно виплатити хор. Гуменюкові. Роздав квитки на оперу «Тарас Бульба». Пригадую собі, що під час вечері, при столі де сиділи май. д-р С.М.Фостун, Кіщуки, Рогачі, пор. Янківський і хор. Данкович, прийшов низького росту чоловік, досить веселий на вигляд, не надто старий. Михайло Ревільяк сказав нам, що це полк. Василь Кук.

Після вечері я наслідився підійти до полковника, представився і сказав що я з Ковентрі, а з дому в Україні, з Мужилова. На моє радісне здивування, полк. Кук повторив, з Мужилова? - Я там бував. То котрий Ви Дюк? Розповідаю, що нас було троє. Я наймолодший, середний Михайло з 1920 р. і найстарший Василь 1911. - А це той. Я з ним зустрічався, ще за Польщі. Ми разом робили «революцію». Це він був у ДУН, кажу так, в «Ролянді». А пізніше «був вишкільником УПА» перервав Кук. Після наших коротких спогадів дав мені свою київську адресу.

П'ятниці, 15.7.1994 року, о год. 8.30 сніданок. Май. д-р С.М. Фостун заповідає, що будемо їхати до Зашкова і Білогорщі та роздав «Запрошення на святкування УГВР». Опісля йдемо до будинку РУХу, що на вул. Шевченка. У залі було вже багато людей. Горячо. Оправдовуються місцеві, що заля замала, а зала філармонії занята.

О год.10.00 побр. О.Дичківський відкрив конференцію, привітав присутних і наголосив, що мета її проведення - відзначити 50-річчя УГВР. Оголосив хвилине мовчання у пошану полеглих і запросив пані Славу Стецько до привіту від КУН і ОУН.

До президіяльного стола був покликаний Григорій Дем'ян. У виступі Петра Дужого було підкреслено, що в 1943 році був покликаний на голову Підготовчого Комітету Бул Шанковський. Вислідом його праці було скликання 11-15 липня 1944 в Сприні Великому Збору УГВР...

Коротко хочу зупинитися на промовах, які були в часі конференції:

Прибув Микола Лебедь. Попросили його до слова. Він, вибачився за спізнення і поганий стан здоров'я. І перейшов до висвітлення теми, висловлюючи, що з 24 запрошених, участь в утворенні УГВР, взяли 20 осіб. На сьогоднішній день ще залишилися живими 6 осіб. Говорив про президента УГВР Кирила Осьмака та ген. Романа Шухевича.

Мирослав Прокоп покликався на переписку Лесі Українки з Іваном Франком у 1897 р., де говорилось, як зробити український рух спротивом окупантам. Торкаючись розколу в ОУН, згадав, що після арешту Степана Бандери Микола Лебідь керував Організацією до травня 1943 року, як другий заступник. Роман Шухевич керував від серпня 1943 до 5.3.1950.

Полк. Василь Кук говорив про військову силу в боротьбі за Українську державу. Кирила Осьмака назвав одним з найавторитетніших людей, був арештований більшовиками 1944 року. В листі з 12.8.1957 року, писав до дочки на постелі смерті (помер 1960 р.): «Наталю, люби Україну, тримайся заповіту Т.Шевченка, Великого Кобзаря...» І далі говорив полковник, що Роман Шухевич притягнув усіх до праці, хто тільки хотів працювати. У Проводі ОУН не було ніяких міжпартійних конфліктів...

Іван Білас, заступник голови Комісії Верховної Ради по боротьбі з корупцією, поділився з присутніми про «Історико-правове заснування УГВР». Були складні умови: УГВР була на демократичних засадах. Гора Виділок, що на Самбірщині, де відбувався Збір УГВР стала «юріс козістас» - право на спротив, - що робила УПА. Тепер час на визнання УПА воюючою стороною. Він говорив дуже коротко, бо їде на Самбірщину.

Анатолій Камінський говорив про економічний устрій - точка 4 з програми УГВР.

Наближається год.12.30 - обідова перерва. На обід прибули полк. Роман Костюк і полк. Володимир Саладяк з Києва в уніформі Збройних Сил України. Привітав їх пор. П.Кіщук. Оплески. Обідова зала вмістила около сорока осіб. Обслуга в кухні, і кімнат працює безперервно, тобто 24 години.

Полк. Володимир Саладяк був з нашою групою весь час відзначення 50-річчя УГВР.

О год.2.15 пополудні, вирушаємо двома автобусами в супроводі (спереду і заду двох машин поліції) ДАІ - Дорожня Автомобільна Інспекція. Через Гряду, Куликів прибуваємо до Зашкова, де також збиралися Відділи з Братства УПА і Січових Стрільців. Під командою пор. В.Янківського наша почесна чота ОбВУ підійшла до пам'ятника полк. Євгена Коновальця. Нас привітала жінка

деклямацією, а на згадку від Жовківщини вручили портрет Т.Г.Шевченка - голові ОБВУ май. д-р С.М.Фостунові. Діти піднесли короваї. Май. д-р С.М.Фостун подякував за сердечне привітання і сказав, що ми в Україні вже втретє і закликав далше берегти у пам'яті своїх національних героїв.

І коротко про виступи біля пам'ятника:

Михайло Зеденчук, у своєму виступі, звернувся до воїнів УПА, Дивізійників, гостей з діаспори та всіх присутніх і сказав: «Ми горді з того, що в Зашкові жив полковник Є.Коновалець..., я був малим хлопцем, як прийшло повідомлення про смерть полковника у Роттердамі... Дякуємо Богу, що маємо самостійну Україну... Перед нами багато ще праці...»

Полк. Роман Костюк: Ми знаходимось на тому священному місці де родився полковник Є.Коновалець. Він створив ОУН і від 1929 року по сьогодні, є та сама ідея боротьби за самостійну Українську державу.

Полковник Василь Кук: «Я безмежно радий, що маю нагоду бути на цій священній землі... Згадає, що під проводом Є.Коновальця УВО і ОУН виховали цілий ряд героїв, які вели боротьбу за Українську Самостійну Соборну Державу. Ми сьогодні можемо сміливо прославляти нашу державу, однак, маємо навкруги ще багато ворогів, які не бажають незалежності. УПА, яку очолював ген. Роман Шухевич із УГВР на чолі з Президентом К.Осьмаком, вели цю роботу і ми сьогодні скеровуємо всі сили на побудову Української Самостійної Соборної Держави».

Вирушаємо в дорогу. Минаємо села Малехів, Ковельки..., прибуваємо до Білогорщі. По правій стороні хата і перед входом до неї, на стіні, меморіяльна дошка ген. Р.Шухевича, по лівій стороні від хати город на якому величавий пам'ятник з бронзи - це Р.Шухевич.

Повернулися до Львова о 6.00 ввечорі і зразу пішли в оперний театр на перегляд опери «Тарас Бульба», лібретто М.Старицького, за однойменною повістю М.Гоголя. Диригент - постановник народний артист України І.Лацанич, режисер-постановник заслужений художник України І.Риндзак, художник по костюмах О.Зінченко, хормайстери О.Курац, М.Лопушинський, балетмайстер народний артист України Г.Ісупов, постановник боїв Є.Бондаренко, диригент В.Горбарук, ведучий вистави Ю.Шимко. У ролі Тараса Бульби народний артист Росії А.Алексик. Акторський колектив високого професійного рівня. У більшості, це заслужені артисти України, лауреати міжнародних сценічних конкурсів. Постановка пройшла чудово і закінчилася дуже пізно, вночі.

Субота - 16.7.1994. Після сніданку приїхав інж. Роман Панкевич, і ми поїхали автобусами на місце посвячення каменя, де має бути споруджений пам'ятник «Борцям за Волю України». Це на вулиці Вітовського, Вулецькі Горби.

Тут на площі вже збиралися Відділи Братства УПА. Відділ - 50 вояків Національної Гвардії, Відділ «Тризуб». Хор «Вірли» відспівав «Боже Великий, єдиний...», а чотири православні священники відправили Панахиду і посвятили камінь, де має бути споруджений пам'ятник. Потім було проповідне слово

одного з отців. Перший вінок поклали - гол. ОБВУ май. д-р С.М.Фостун, полк. Р.Костюк і хор. В.Нагайло. Другий вінок, п. Мицак (Канада), полк. Володимир Саладяк та представник Братства УПА.

Після покладення квітів були короткі виступи: пані Слава Стецько, п.Юрій Зима з Львівської урядової адміністрації, хор. Михайло Зеленчук голова Всеукраїнського Братства УПА, п. Іван Губка член Проводу КУН, інж. Роман Панкевич голова Благодійного Фонду і керівник світової програми побудови пам'ятника, полк. Федір Кешенюк промовляв від Національної Гвардії, май. д-р С.М.Фостун від ОБВУ, промовляли теж п.Олександр Ємець і полк. Володимир Саладяк. Церемонія посвячення місця під пам'ятник закінчилася о год. 11.15 дня проспіванням національного гимну «Ще не вмерла Україна».

Опісля, під музику військової оркестри, довга колона кол. воїнів УПА, вояків Національної Гвардії, ветеранів, нашої почесної чоти, представників цивільних організацій і громадянства пройшли вулицями міста до пам'ятника першому Президентові України проф. Михайлові Грушевському. Хор «Вірли» проспівав «Ой у лузі червона калина». Пам'ять померлого Президента і всіх, що поклали своє життя за волю України, вшанували однохвилинною мовчанкою. Вінок до пам'ятника поклали: май. д-р Святомир М. Фостун, хор. Петро Дюк і пані Нора Рогач. Святкове слово сказав побр. Сергій Пущик, голова Львівської організації Всеукраїнського Братства УПА. Промовляв також 92-літній УСС п. Сенік.

О год. 12.00 дня, колона знову рушила походом до пам'ятника Тарасу Шевченкові. На місці хор проспівав «Заповіт». Перший вінок поклали з Всеукраїнського Братства УПА, другий май. д-р Святомир М. Фостун, полк. Володимир Саладяк і пані Осипа Кіщук. З святочним словом виступив п. Тарас Процев'ят, депутат Верховної Ради України. За ним промовляв - інж. Роман Панкевич і пані Лідія Райчинець з Праги, як гостя на святкуваннях 50-річчя УГВР.

О год. 12.50 пополудні закінчилася врочистість біля пам'ятника Великому Кобзареві, і наша група поїхала автобусом на Янівський цвинтар. Вінок на могилу ген. Мирона Тарнавського поклали май. д-р М. Фостун, полк. Василь Кук і хор. Богдан Рогач. Всі проказали спільну молитву. На цвинтарі зупинялися біля могил: Ольги Басараб, Василя Біласа і Дмитра Данилишина. Там теж похований один із братів полк. Василя Кука. Більшовики знищили могили УСС. У наше сьогодніня проводиться відновлення зруйнованих могил.

У тому ж самому часі другий автобус з членами нашої групи під проводом пор. Петра Кіщука їздив на Личаківський цвинтар і там був покладений вінок на могилу Івана Франка. Повернулися до готелю доволі пізенько, та пообідавши, о год. 5.00 пополудні, всі пішли на святочну академію присвячену 50-річчю УГВР, що відбулася в Оперному театрі. Започаткували її прапороносці з прапорами, які вийшли на сцену. Офіційну частину свята відкрив інж. Роман Панкевич - секретар Ділового Комітету. Виступали: пані Слава Стецько від ОУН і КУН, Микола Лебідь, д-р Мирослав Прокоп і Павло Турула від УГВР, п. Михайло Горинь від Львівської обласної Ради, п. Петро Дужий, Наталка Осьмак, дочка президента УГВР Кирила Осьмака, п. Петро Мицак від Президії

Світового Українського Державного Фронту, майор д-р Святомир М. Фостун від Об'єднання бувших Вояків Українців у Великій Британії. Його слово:

«Вельмишановна Пані Голово, Вельмишановні члени УГВР, Шановні Гості, Шановні Пані й Панове, Шановні Побратими по Зброї, Дорогі Земляки!

Вітаю усіх сердечно від імені української спільноти у Великій Британії. Спільноти невеликої, але вагомої її організованістю в українській Західній діаспорі, спільноти, яка протягом свого, майже 50-річного перебування на чужині, затвердила основну свою ідею, працю, свої зусилля на підтримку визвольної боротьби українського народу.

Вітаю Вас сердечно від імені Об'єднання бувших Вояків Українців у Великій Британії, і від імені його членів - учасників відзначення 50-річчя УГВР, котрі є в цій залі.

Вітаю Вас сердечно, як активний учасник визвольної боротьби ОУН-УПА у гримучих роках Другої світової війни. Про вагомому ролі Української Головної Визвольної Ради сказано багато вчора, на науково-практичній конференції. Бо й справді, це був унікальний підпільний революційний парламент, якого не було в жодному збройному резистансі європейських країн, котрі боролися проти коричневого і червоного окупантів. Польське збройне підпілля, мало кілька центрів, подібно як це було і в тодішній Югославії. Французький резистанс був доволі сильний, бо втішався постійною поміччю з боку англіїців. Діяв у роздріб. Не мали об'єднуючих політичних центрів теж і країни Прибалтики.

Одинокі українці змогли і зуміли утворити підпільний парламент УГВР, центрову політичну структуру, яка унапрямлвала і керувала визвольною боротьбою, що велась у неймовірно важких умовах лютування більшовицького терору в Україні у повесних роках.

У відзначення 50-річчя з часу утворення УГВР, яке саме відбувається, вітаємо тих шість членів, цього українського підпільного парламенту, котрі ще живуть і вшановуємо пам'ять ініціаторів, творців і членів УГВР, що покладали своє життя за Велику Справу. Вони творили одну із світлих сторінок історії нашої нації і дали глибоко-духовний дороговказ, орієнтир українській діаспорі своїм Зверненням Воюючої України, яке і залишилось для всіх нас, що опинилися в західному світі їхнім заповітом. Цьому заповіту ми вірно слідували протягом майже 50 минулих років.

До цього заповіту в наше сьогоднішнє долучається найважливіше і найголовніше завдання для всіх нас, українців на Батьківщині й на чужині. Це наша спільна праця для збереження і закріплення нашої держави, щоб вона ступаючи нелегким шляхом свого державного становлення, виходила на світовий форум, як велика європейська держава і за словами великого Каменяря, засіла у колі вільних народів світу.

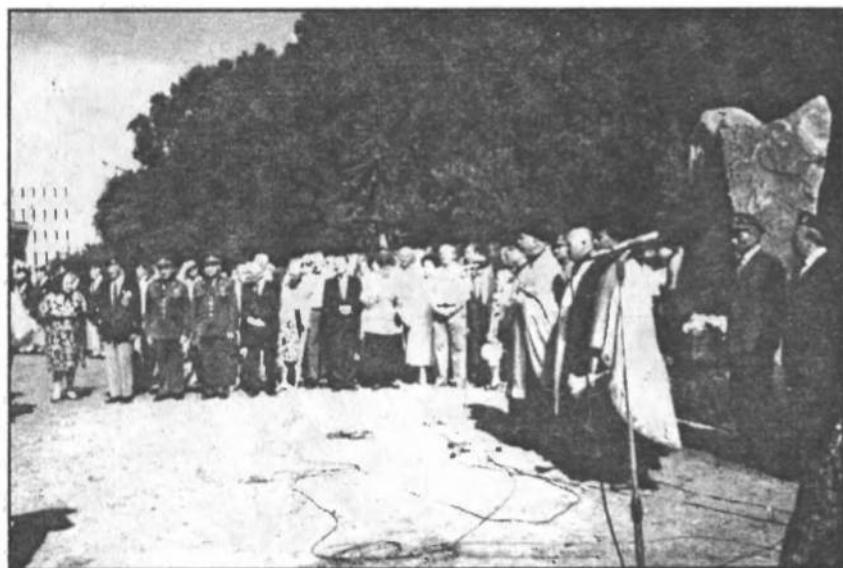
І нехай допомагає нам Бог у нашій спільній праці для цього. Дякую за Вашу увагу. Слава Україні!».

Промовляв також п. Орест Бараник від Українського Конгресового Комітету Америки.

Після закінчення офіційної частини свята почалася мистецька частина. Ансамбль Прикарпатського військового округу Збройних Сил України дав

Почесна президія побратимської зустрічі у залі Львівської філармонії.

Шанувальне слово виголошують священники.

Після закінчення врочистості. Зліва направо - інж. Роман Панкевич, майор д-р Святомир Фостун, полк. Роман Костюк і полк. Володимир Саладяк.

Формується похідна колона.

В поході до пам'ятника Тарасу Шевченкові.

Марширує чота ОБВУ. На переді — полк. Володимир Саладяк, майор д-р Святомир М. Фостун і полк. Роман Костюк.

Воїни УПА на площі у Львові.

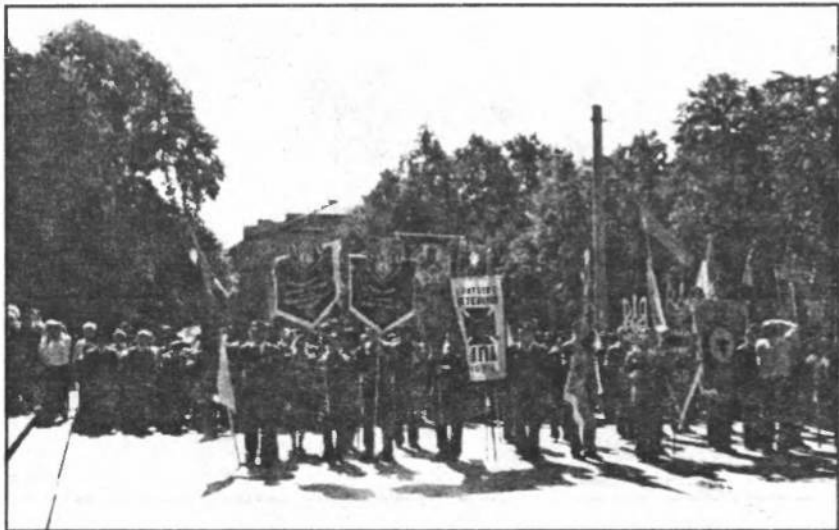
Відділ Національної Гвардії на площі.

*Кладуть вінок від ОБВУ — хор. Володимир Нагайло,
майор д-р Святомир М. Фостун і полк. Роман Костюк.*

Львівський Оперний театр.

Прапороносні почти УПА.

Зліва направо — хор. Михайло Зеленчук, полк. Василь Кук і майор д-р Святомир М. Фостун тримають короваї.

Панахида у Соборі Св. Юра у Львові.

Полк. Роман Костюк, майор д-р Святомир М. Фостун і побр. Юрій Ференцевич проходять попри лави українських ветеранів.

На площі біля собору св. Юра. Зліва направо — полк. Роман Костюк, полк. Анатолій Кошіль, майор д-р Святомир М. Фостун, пор. Петро Кішук і пор. Юрій Ференциш.

Голова Галтцького Братства кол вояків 1 УД УНА в Україні пор. Лев Войташ звітує полковникові Роману Костюкові.

чудовий концерт. У ньому співали солісти ансамблю: Б. Глівка, Л. Грабова, С.Р. Гладько, М. Блащичак, М. Руть, Б. Бурбан, А.В. Рябокiнь, А. Пасека i О. Татарченко. Художник керiвник та головний диригент народний артист України пiдполковник А.В. Халавчук. Хормайстер Є. Карпович, балетмайстер В. Городинський i керiвник оркестри О. Личенко. Концерт пройшов на високому мистецькому рiвнi, а оплескам не було кiнця. В закiнчення концерту, мiж тими, що висловлювали подяку Ансамблеви, були пор. Петро Кiщук та хор. Василь Гуменюк, котрi пiднесли кошик з кiвтами керiвникам ансамблю.

Другого дня, в недiлю, пiсля снiданку, виїзд автобусами до Спринi. Виїхала цiла колона автобусiв з ветеранами УПА, та чисельним громадянством, що прибуло на вiдзначення УГВР з рiзних мiсцевостей Галичини. Зупинились у Самборi бiля пам'ятника Шевченковi. Там прибулих привiтав п. Михайло Кiсь вiд мiської Ради, а дiвчата пiднесли кiвти i коровай майоровi д-р С.М.Фостуновi. Але вiн попросив д-ра Мирослава Прокопа прийняти кiвти i коровай. Вiн охотно погодився i сказав коротке слово нав'язуючи до 50-рiччя УГВР.

З Самбора поїхали далі. Було 12 автобусів, багато приватних автомобілів. Було з нами і місцеве телебачення, а також поліцейний супровід ДАІ. В'їхали в село Сприню. Формуються колони. На площі великий у формі колиби камінь, на його верху тризуб, а на стіні з лівої сторони викарбовані прізвища учасників Великого Збору УГВР.

1. Волошин Ростислав - керiвник Збору
2. Бiленький Ярослав
3. Вовчук Иван
4. о. Гриньох Иван
5. Дужий Микола
6. Лебедь Микола
7. Логуш Омелян
8. Мешко Катерина
9. Мудрий Василь
10. Осьмак Кирило
11. Пеленський Зенон
12. Позичанюк Йосиф
13. Потiшко Василь
14. Прокоп Мирослав
15. Ребет Дарiя
16. Турула Павло
17. Шанковський Лев
18. Шумовський Павло
19. Чуйко Петро
20. Шухевич Роман

Члени, якi дали згоду, але не змогли прибути на Збiр:

1. Багрянний Иван
2. Врецьона Евген
3. о. Галянд Микола

4. о. Малиновський Олександр

5. Охримович Василь

Кооптовані члени УГВР:

1. Дяків - Горновий Осип

2. Зелений Г.В.

3. Кук Василь

4. Федунь-Полтава Петро

5. Хмілевський Микола

По правій стороні напис, що на тому місці в будинку лісничівки (його вже нема) від 11-15 липня 1944 року відбувся Великий Збір УГВР.

О год. 1.00 пополудні о. Мельник з Борислава привітав усіх учасників, вказуючи, що клич «Бог і Україна» в дійсності тут тісно пов'язані, бо у Великому Зборі УГВР брав участь о. Гриньох Іван, представник Української Католицької Церкви. Опісля, присутні священики відслужили Панахиду і Молебень. Після Молебню були виступи визначних гостей. Промовляли священики, пані Слава Стецько, Роман Галібей-Ернест, Петро Дужий, Мелетій Семенюк - сотенний УПА, майор д-р Святомир М. Фостун, пані Наталія Осьмак, О. Струтинський, Осип Жигор - учасник охорони Великого Збору, Тарас Процев'ят, ген. Іван Білас, Петро Мицак, Василь Іванишин - комендант парамілітарного загону «Тризуб» ім. С. Бандери, Роман Накосач, Іван Харук, хор. Михайло Зеленчук, який висловив подяку всім промовцям.

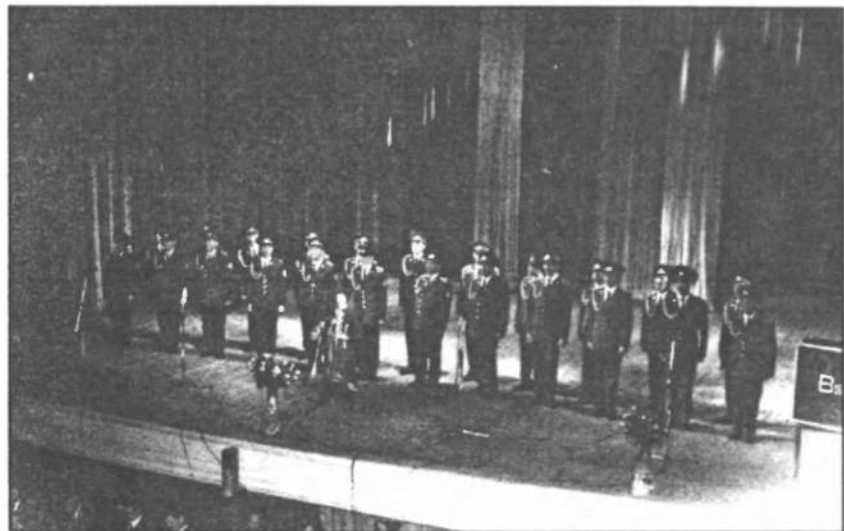
З черги відбулося покладання вінків до пам'ятного каменя. Від ОБВУ покляли вінок май. д-р Святомир М. Фостун, пор. Богдан Рогач і хор. Володимир Нагайло, який того дня командував почесною чотою ОБВУ у відсутності пор. Володимира Янківського.

Після закінчення офіційної частини цієї урочистости, з участю кількох тисяч громадянства, була проведена гарна концертна програма. Її виконали мистецькі колективи з підкарпатських околиць. Лунали стрілецькі, повстанські і народні пісні. Багато гостей залишилися на нічліг у модерних колибах. Інші поїхали до Львова на нічліг у родичів, знайомих і до готелів.

Годиться відмітити, що багато праці по підготовці святкування у Сприні та Самборі вклав Микола Петрушак, член ГВ Братства ОУН-УПА.

Понеділок 18.7.1994. Доцить. Сніданок о 7.30. Май. д-р Святомир М. Фостун залишається в готелі. Вирушаємо в дорогу о год. 9.15. Незадовго і місто Моршин, їдемо повз Моршинське лісництво, бар «Венеція». Тут ми зупинилися на короткі оглядини міста. Хор. М. Зеленчук показав нам будівлю для Інвалідів Визвольної Боротьби. Вибудовані три поверхи, але будівля продовжується. Її кошторис - 45.000 доларів. Розрахована будівля на 72 ліжка і 10 помешкань для обслуговуючого персоналу. Дощова негода швидко нас зібрала в автобусі. Їдемо далі. Ось уже і Бровари, Голинь. Попри дорогу чудові вишні-морелі.

О год. 12.45 прибуваємо до Старого Угринова. У цьому знаному селі на одному

Виступ частини хору Прикарпатського військового округу.

Промовляє пані Слава Стецько, Голова Проводу ОУН і КУН.

Д-р Мирослав Прокоп, член УГВР приймає коровай.

Пам'ятний камінь, на місці, де був будинок у якому відбувся Великий Збір УГВР 1944 року.

Після відслуженої Панихиди.

Промовляє пані Слава Стецько, Голова Проводу ОУН і КУН.

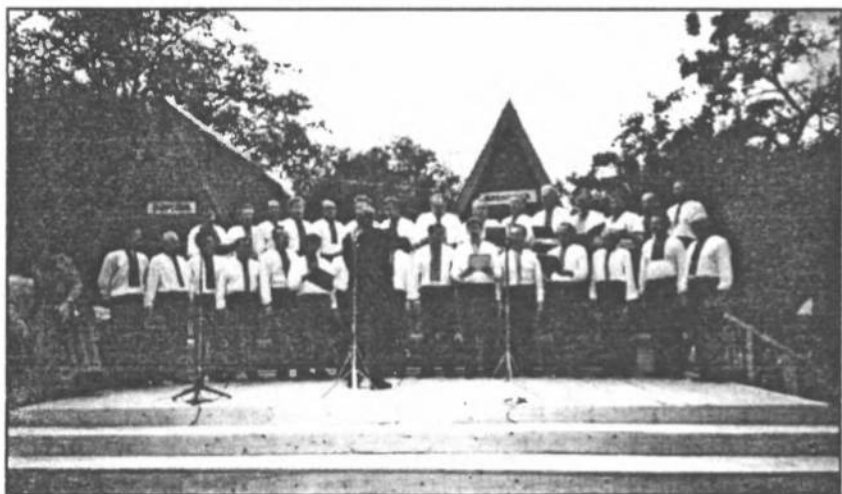
Промовляє майор д-р Святомир М. Фостун, голова СБВУ.

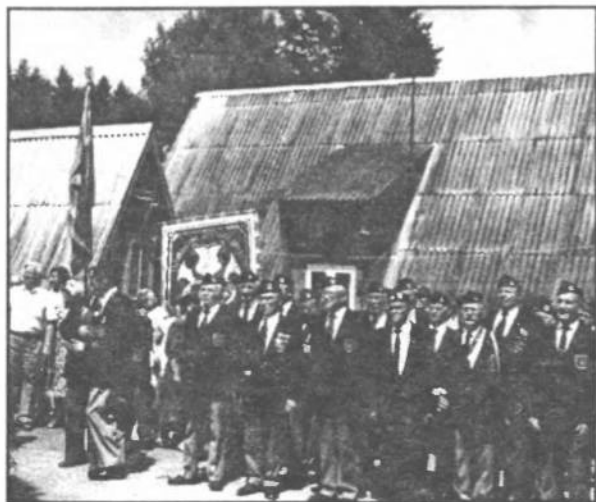
Зустріч із громадянством у Самборі.

*Віддають почесь — салют Сот. Мелетій Семенюк,
майор д-р Святомир М. Фостун і хор. Михайло Зеленчук.*

Виступ хору у концертній частині врочистостей.

Чота ОБВУ.

Виступ духової оркестри.

Промовляє п. Микола Данилюк, голова районної ради.

Промовляє полк. Роман Костюк.

Промовляє біля пам'ятника Степану Бандері пор. Петро Кіщук.

Почесць — салют у пам'ять Степану Бандері.

просторому подвір'ї стоїть з бронзи пам'ятник Степану Бандері (в молодому віці). Під пам'ятником ще досить свіжий вінок від Світового Союзу Українок.

Дещо далі, між хатою і капличкою, лежать ще останки підірваного пам'ятника С. Бандері, який був виготовлений з мармура. В хаті, чи радше в половині хати, бо хотіли її розвалити, але знайшлися люди, які реставрували і зробили музей. У тій хаті народився Степан, у родині о. Андрія і Анни, 1909 року. (У 1992 році її відвідав село коло Моршина (призабув його назву), де о. Андрій був парохом. У роках між 1932-38).

Тут на подвір'ї будинку-садиби зібралось багато народу. Дощ не переставав. Промовляли: Микола Данилюк - голова Районної Ради, Павло Турула - член УГВР, Іван Буртник - від СУДФ і організації Чотирьох Свобід України в США, пор. Петро Кіщук - від ОБВУ і української громади у Великій Британії, полк. Роман Костюк від Спілки Офіцерів України. Далі промовляли - пані Наталія Осьмак, пані Ярослава Філь з Німеччини, хор. Михайло Зеленчук, В. Павлів від КУН, Мицак Петро, Роман Новосад з Криму і Роман Сушко, голова міської Ради м. Калуша. Після закінчення промов, усі поїхали автобусами до Калуша. Там був обід у гарно влаштованому ресторані. Приемна обслуга і смачна їжа. У часі обіду хор. М. Зеленчук проголосив збірку на Дім Інваліда в Моршині, і зібрано 114 американських доларів, 20 канадських, 20 фунтів і 3247.000 карбованців. Буртник Іван привіз з США на згадану ціль 500 доларів. Подяку всім щедрим жертводавцям висловив хор. Михайло Зеленчук. Пополудні, о год. 4.45 вибираємося в дорогу до Львова. Дощ падав, не переставав.

Наступний день був вільним для нашої групи. У часі сніданку голова ОБВУ представив гостя з Києва, полковника Анатолія Кошіля, який приєднався до нашої групи та сердечно привітав його. Після сніданку, в кімнаті голови ОБВУ, відбулась нарада членів Головної Управи - учасників групи з участю автора цих рядків. Нарадою провадив голова ОБВУ майор д-р Святомир М. Фостун, який і провів аналіз проведеного відзначення 50-річчя УГВР. При тому обговорено різні ділові справи пов'язані з нашою групою.

Перед полуднем по телебаченню була показана присяга нового Президента України Леоніда Кучми. Ми мали змогу почути його промову, яка не викликала ентузіазму. Того ж дня, львівська газета «За вільну Україну» помістила репортаж (на передовиці) про відзначення 50-річчя УГВР у Сприні. Писали про це відзначення і інші часописи, але вичерпний репортаж був у газеті «Шлях Перемоги», від 23 липня, підписаний хор. Михайлом Зеленчуком. У цьому, можна сказати докладному репортажі, автор чомусь не згадав ні словом про нашу групу, яка одинока була добре зорганізована з діаспори і брала участь у відзначеннях. Це викликало обурення у всіх учасників нашої групи.

На обід до нас прибули гості, а між ними дочка президента УГВР Кирила Осьмака, пані Наталія Осьмак, що її представив полк. Василь Кук, голова ОБВУ Микола Козак, колишній політ'язень, а теж і упорядника збірки поезій різних авторів під назвою «Очима серця», що його представив інж. Роман Панкевич. З каси нашої групи хор. Василь Гуменюк дав скромну грошову пожертву упорядникові збірки на її видання.

Після вечері ми довго розмовляли з полк. Романом Костюком про українське

сучасне «політикум». Полковник виявив бажання ознайомитися ближче з методом користування фотоапаратом «Нікон», а потрібну інформацію подав йому інж. Петро Цісарський.

Середа, 20 липня 1994 року. Після сніданку, о год. 8.15 рано, вибираємося в дорогу на Закарпаття. Їхали двома автобусами. Проїжджали повз велику споруду, що її почали споруджувати більшовики й не докінчили. Назвали її «комуністичним собором», сказав інж. Роман Панкевич, який їхав з дружиною Любою, разом з нами.

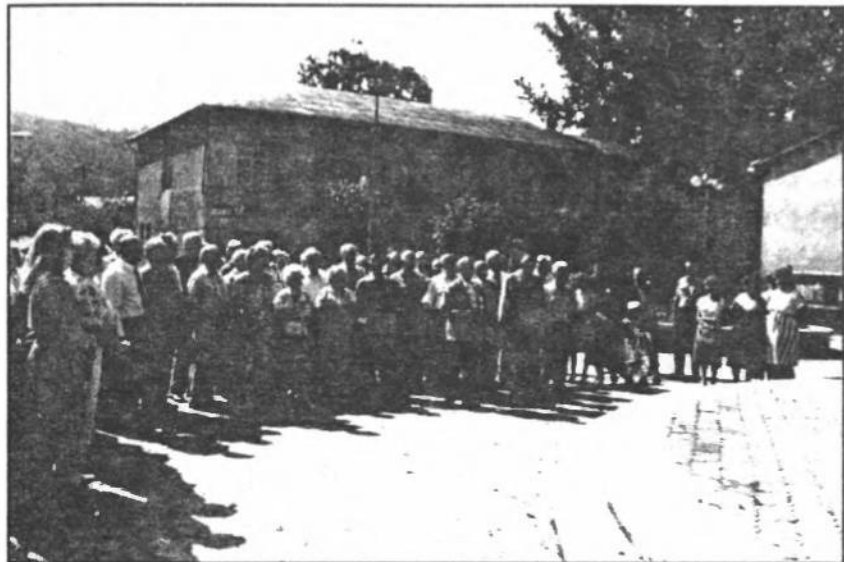
Минаємо с. Солонка, там продавалися житлові будинки по 50.000 доларів. Їхали ми по автостраді, яку почали будувати перед Олімпіадою в Москві 1980 року, і вона мала бути проведена від Ужгороду аж до Москви. Збудували всього 12 км. Минаємо: Розвадів, видніє фабрика цементу, а далі Сірчаній комбінат. Пісочна - хрусталь, Дашава - газ, вже вичерпаний. Село Кам'янка і ліс де знаходився колись штаб УПА. Зліва Дім пристарілих і о год. 11.25 зупинилися біля статуї двох гуцулів із трембітами. Зробили пам'ятні знімки.

Черговою була зупинка в місті Сколе. Вітала нас пані Люба Багінська, голова «Просвіти». Майор д-р Святомир М. Фостун відповів на вітання довшою промовою. Поклали ми квіти до пам'ятника Т. Шевченкові, а четверо дітей виголосили вірші (під керівництвом старшої жінки). Потім діти піднесли квіти пані Осипі Белень-Кіщук, як землячці.

Год. 11.00 дня і ми ідемо далі. Ще 150 км., а проїхали вже 100. Проїжджали попри палац в селі Коростів. А далі минали села: Орява, Плав'є, Тухолька, Нагірне, Мохнате, Біласовиця, Нижні ворота, попри ріки: П'ятрицю і Арбанку й далі село Свалєва. Там є санаторій «Карпати». Тут виробляють цеглу «Саман». Село Середнє (там був збірний пункт Дивізії у відступі з-під Бродів). При в'їзді до Ужгороду ще стоїть великий з каменя серп і молот на «дружне привітання». Заїхали до замку о год. 14.10 пополудні.

Філіп Людвіг редактор Дієцезійного «Благовісника» проводить нас по замку, а радше по його руїнах. Частина приміщень замку вживається. У 903 році, князь Ляборок (назва ріки) збудував цей замок. А у 1317 році Петро Петрень програв війну з угорцями Дрогерам (їхній герб чотири дрозди, ще є на будинку) і угорські воїни урядували до 1602 року. У 1728 році велика частина замку згоріла. 1774 року, імператриця Марія Тереза передала замок уніятам. Якийсь час там була Семінарія. Тепер її відновляють. Відвідував замок Кардинал Іван Мирослав Любачівський і посвятив там дерев'яну церкву. Всюди велика потреба фондів на відновлення старовинних пам'яток.

Ідемо далі в напрямі на Мукачево і з нами іде п. Михайло Джанда, член обласної Ради Ужгороду. Прибули до готелю «Україна». Пообідали, о год. 15.30 і тут поцікавилися, яка плата за нічліг; одна ніч для громадян України - 800,000 крб., громадян СНД - 1,200,000 і для іноземців - 90 американських доларів. По обіді вступаємо до відкритого музею архітектури. Тут зібрано багато старого господарського приладдя. Цікаві молотарки, січкарні, точила, плуги, сохи, борони, робітничі верстати і кузні. Хати з різних частин Підкарпаття покриті гонтами. Все це дуже цікаве, є дерев'яна церква яка збудована в 1775 році, і

Зустріч із громадянством у м. Сколе.

Могила — пам'ятник полеглим карпатським січовикам на Красному полі.

У музеї-заповіднику м. Ужгороду.

Біля пам'ятника полеглим за волю України в селі Рудники.

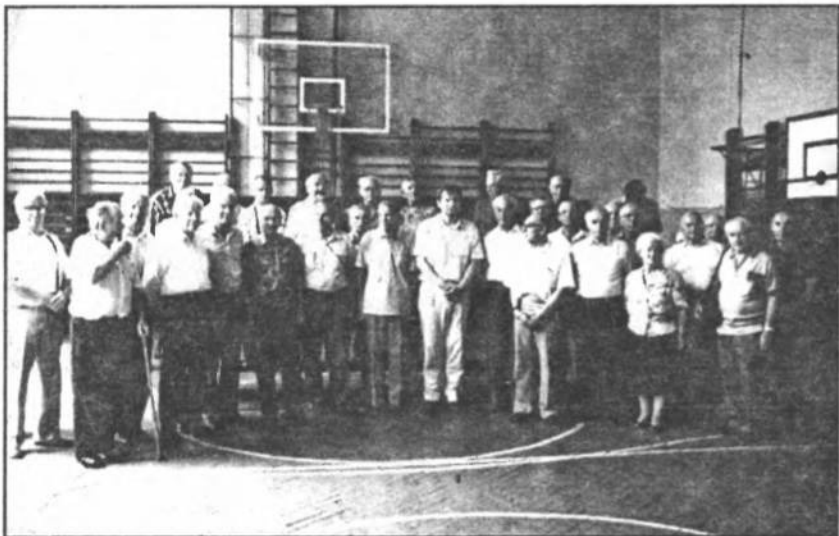
Промовляє майор д-р Святомир М. Фостун, голова ОБВУ.

Біля пам'ятника Тарасу Шевченку в м. Сколе.

На Верелецькому перевалі в Карпатах.

В залі теперішньої школи в м. Хусті, де 1939 року була проголошена державність і незалежність Карпатської України і де проходили сесії сейму Карпатської України.

перевезена з Шелестова в 1927 до Мукачева, а в 1974 до Ужгороду. Дзвони з 1292 року, а перевезені в 1927 р. Дерев'яна садиба з с. Гусного Великого березнянського району, перевезена в 1967 р. Хата з Ясіня, Рахів, перевезена 1973 р., а вона з 1858 р. і мала подвійні вікна.

Побували на вулиці Капітальній, тут приміщена семінарія УГКЦ і є погруддя А. Волошина. Заходимо до катедрального собору (Христова церква) з 1646 року із погруддям еп. Ромжі. будинок обласної Ради з 1935 року, там проживав губернатор до Другої світової війни. В 1990 році перед будинком відбувалась голодівка українських студентів. Статую Леніна, яка стояла на площі, зняли в 1991 році. Перейшлися Набережною вулицею, коло ріки Уж, в якій майже немає води.

О год.18.50 виїжджаємо до Мукачева. Гарна пряма дорога. Минаємо села: Баранинці, Барвінок, Глибоке, Ірлява. Минаємо по дорозі село Рокошин і замок Івана Корятовича збудований XII ст. Приїжджаємо до Мукачева о год. 20.00 і їдемо вул. Ралфа Валенберга (шведського дипломата з Будапешту), який пропав у таборах СРСР. Потім минаємо вулиці Маяковського, Чехова, Московську, Леніна, Миру, Духновича і зупиняємося у готелі «Латориця» - на Духновича, 23. Приміщуємося на нічліг. Кімнати приємні. Готель має шість поверхів і даліше розбудовується. Всі інформації на столі, стінах по-російськи, по-угорськи, по-німецьки. У коридорі на стіні велика мапа СРСР і цитата Калініна «Познай свою страну». Вечеряли ми у великій їдальні. Пан Михайло Джанда був з нами, і як виявилось, обслуга може говорити по-українськи. Добре, що ми помилися перед вечерею, а то від 22.45 воду перекривають, аж до 6.30 ранці.

Четвер - 21.7.1994. Сніданок о год.8.30. А о год.9.20 вже виїжджаємо. Поминаємо пам'ятник Михайлу Мукачі - 1844 - 1900 рр. Мабуть, на міській Раді вивішено два синьо-жовті прапори. Вулиця Ракоші, Проспект Миру і тут пам'ятник із червоною зіркою, а далі великий магазин. Зайшли, товарів небагато, але дорогі. Українських книжок і часописів майже не видно. У магазині купив горнятко (6000 крб.) і капелюх, чорний, місцевого виробництва (99,240 крб.). Обслуга в магазині теж, як захоче, то може говорити по-українськи. Виїжджаємо з Мукачева попри ще недокінчену електростанцію. Минаємо села Злужки, Кам'янське (тут ще є вулиця Жовтнева, але на будинку місцевої влади синьо-жовтий прапор).

Зупинилися в Красному полі, п. Михайло Джанда розповідає, що на цьому місці, де виспана висока могила, в 1939 році проходила лінія фронту. Тут Карпатські січовики боронили Хуст, і 14-15 березня 1939 р. Уряд Карпатської Срібної Землі проголосив самостійність. ооколо 10,000 січовиків держали довго лінію фронту. Два танки і кілька гармат давали піддержку проти переважаючих кількакратно, угорських гонведів. Був один батальйон студентів, а також пластини (дивно було, чому вибрали лінію фронту на рівнині, як довкола гори). На Красній горі кулеметне гніздо, угорці збомбили літаками. Розповідав Джанда досить детально про борців таких як: полк. Михайло Колодзінський, який на вимогу німецького консула Гофмана, щоб Січ скапітулювала

відповідь: «в словнику українського націоналіста нема слова капітуляція».

Багато борців загинули. Угорці ловили невинних людей, вішали, кидали в ріку Тису і Дунай. У 1990 році Рух zorganizував 12 кілометровий похід-демонстрацію.

Наша дорога пролягла до Хусту (містечко з 40,000 населення) в Ужгородській області (а сама область має 1,200,000 населення). В Хусті відвідали будинок-школу Міністерства освіти України, на таблиці вище надпису тризуб. У школі вивчають французьку мову. В сінях ми побачили вивішену «Декларацію про проголошення суверенності України» 16.7.1990 р. Є ще дошка із спартанцем, присвячена героям Радянського Союзу. В залі школи у 1939 році засідав парламент і є портрет першого президента А. Волошина. Зробили спільну знімку.

Бачили будинок з якого у 1918 році проголошено з'єднання з Києвом, це будинок де була приміщена Головна Команда Карпатської Січі. Церкву, де відправляв о. Августин Волошин, дід сестер Василянок, який в 1919 році купив А. Волошин. У 1990 р. церква (кат. собор) перейшла із російської православної на греко-католицьку. За це Джанду були засудили на півтора року ув'язнення. Усередині церкви, яка має назву св. Вознесіння є хрести з 1938 року, а один з надписом по-латині 1905 року. Відмовили спільно Отченаш.

Напроти церкви будинок Січовиків, де 14.3.1939 р. відбувся бій з чеською поліцією. Переходили попри пам'ятник о. Духновичу, громадському діячеві, жив у 1803-1865 роках.

По дорозі на Хуст повернули до ресторану «Карась», це вже близько біля Хусту. Він розташований на полі, дерев'яний, тут чисто. У ресторані обслуговують тільки чоловіки. Після обіду Михайло Джанду попрощався з нами, а майор д-р Святомир М. Фостун подякував йому за розповіді та товариство.

Година 16.00, їдемо далі понад ріку Ріка, минаємо села Іза, Нижній, Бистрий, Вучкове... водій зауважив, що другий автобус не їде. Нема місця де стати бо дорога дуже вузька і понад беріг. Врешті зупинилися. Над'їжджає вантажна автомашинна і водій повідомив нас, що наш другий автобус поламався. Повертаємося. Обидва водії поправляють і нарешті все добре.

Їдемо далі. По правій стороні готель, який будують на китайській стиль, мабуть, китайці. Ось, Межигір'я, Переста, Торунь, Вишків. Переїжджаємо через міст коло Гошова, і хоч два роки тому, я їхав до Стрия з Львова машиною і тепер до Сприні і до Старого Угринова, то щойно виразно тепер, зауважив, що це той міст, через який я перебігав з друзями і повертав вліво під Гошівську гору 1944 року, їдучи до Юнацької Школи УПА на горі Магурі. Не думав я тоді, що 50 років пізніше, буду переїжджати через нього.

Сонце заходить і червоне, червоне. Перестанок. Їдучи до Львова співаємо. Прибули у Львів о год. 21.40, а вечерея о 22.00 год. У часі вечері пор. Петро Кіщук дав розпорядження на другий день.

П'ятниця - 22.7.1994 р. Після сніданку всі їдуть до собору св. Юра. У соборі Архирейську Службу Божу служив Владика Филімон Курчаба у сослуженні двох священників оо. Любомира Ржицького і Володимира Чучмана з Бузька.

Співав чудово хор.

Після Служби Божої, Панахида. На подвір'ї трикутником стали дивізійники, упівці і наша чота. Юрій Ференцевич (США) прозвітував голові Львівського братства дивізійників Михайлові Бендині, а цей у свою чергу полк. Роману Костюкові. Вони обидва і майор д-р Святомир М. Фостун провели перегляд ветеранських рядів. А з коротким словом до ветеранів звернувся полк. Роман Костюк. Описля, побр. Михайло Бендина запросив усіх на товариську зустріч.

Після обіду, голова ОБВУ майор д-р Святомир М. Фостун, нагородив орденами ОБВУ полк. Романа Костюка і полк. Анатолія Кошіля. Полковник Кошіль під час вручення йому ордену сказав: «Служу Україні!», а в подяці заявив, що перші контакти з ОБВУ були нав'язані майором Петром Недзельським, в часі, коли ще треба було мати відвагу нав'язувати контакти з діаспорою. Сам він дуже доцінює співпрацю з ОБВУ і українцями в діаспорі і працює на захист незалежної соборної України. Полковник Костюк сказав: «Не знаю наскільки я запрацював це відзначення. Уважаю, що це тільки аванс, а ще треба буде відробляти. Будучи у Великій Британії я бачив національний дух в конкретному і громадському житті». Він висловив для ОБВУ подяку від КУН і СОУ.

Після обіду поїхали всі до зали філармонії на відзначення 50-річчя Брідської битви. Голова Львівського Братства Дивізійників Михайло Бендина відкрив відзначення і покликав до почесної президії представників з Чернігова, Києва і з-за кордону. Між ними майор д-р Святомир М. Фостун (Велика Британія), сот. Юрій Ференцевич (США), Богдан Тарнавський (Австралія), Б. Захарків (Німеччина), Богдан Стасів від Тернопільської Станиці Братства, Володимир Малкош від Івано-Франківської Станиці, Левко Войташ голова Галицького Братства Дивізійників. Відспівали національний гімн і вшанували пам'ять однохвилинною мовчанкою побратимів полеглих під Бродами.

До привітального слова, керуючий зібранням Михайло Бендина, попросив голову Львівської міської Ради, Василя Куйбіду. Він сказав, що місцевість де він народився, дала найбільше борців, які боролися за волю українського народу проти більшовизму. Ваша формація боролася за визволення України з-під більшовицького ярма... Хочемо, щоб те кровопролиття було останнє. Бажаю здоров'я і сили у Вашій праці. Слава Україні!

Після короткої перерви концертну програму розпочав Житомирський кобзар п.Микола Нечипоренко. Присутні вперше почули написані і виконані ним: кобзарський твір -дума «Могили» про Дивізію «Галичина». Потім виступала група львівських артистів: Анна Клімашовська, Вадим Кобзар, Марія Гірська, Олег Чмир. Ця група і закінчила концертну програму піснею Романа Купчинського «Марширують вже повстанці». Потім уже всі присутні співали «Хто живий в ряди ставай», а Маріян Костюк, який 1974 року виїхав з Англії до Австралії і тепер є диригентом хору «Черемош» у Молборні, пригадав спільним співом пісні «Подай дівчино ручку на прощання». Заля поволі порожніла, але ще у фойє довго лунала вояцька пісня.

У суботу, 23 липня після снідання всі їдемо до сіл Червоного і Ясенова. З нами їхав фоторепортер, п. Ярослав Лемик, який давно вже дружньо спілкується

з ОБВУ та Микола Петрушак, член Головної Булави Братства УПА і голова Підготовчого комітету відзначення УГВР. Він у часі подорожі привітав усіх і запросив до співпраці, пригадуючи минулорічну поїздку до Канева на кораблі «Академік Глушков», що була організована з допомогою Молодої України. Тоді проводились зустрічі колишніх вояків УПА з ветеранами радянської армії. Багато з них підписали звернення до Верховної Ради про визнання УПА воюючою стороною. Лише полковник Левін із Фастова, відмовився підписати це звернення. Полковник Анатолій Кошіль, сказав, що круїз був zorganizований з участю 100 осіб. Від Спілки офіцерів був полк. Володимир Саладяк. Проводились теж розмови і діалоги між ветеранами УПА і радянської армії. Полк. Анатолій Кошіль запропонував такий круїз на 1995 рік.

О год.9.25 приїхали в село Червоне. Сюди приїхали ветерани і громадянство 10 автобусами. Від села Червоне до військового цвинтаря - меморіялу підходить процесія з церковними хоругвами.

У прямокутнику на цвинтарі стали дивізійники, упівці, наша чота і громадянство. Колишній вояк Дивізії о. І. Блаженко, нині декан Золочівського деканату УГКЦ, о. С. Журавський, ігумен Золочівського монастиря о. В. Палчинський, о. М. Сліпець, о. Анастасій, о. Ігнатій і о. Марко відслужили Панахиду і освятили пам'ятний камінь на місці якого буде споруджена каплиця і пам'ятник полеглим за волю України дивізійникам. Проповідне слово сказав о. І. Блаженко. Вінок від ОБВУ поклали майор д-р Святомир М. Фостун, пор. Володимир Янківський і хор. Теодор Данкович. Дивізійники поклали вінки від Братства в США і Німеччині. Потім ще був відслужений Молебен. Шанувальне слово сказав майор д-р Святомир М. Фостун:

«Як ви вмирали

Вам дзвони не грали

Ніхто не заплакав за вами.

Лиш у чистому полі

Ревіли гармати

Й зорі вмивались сльозами

- співається в одній із вояцьких пісень у пошану українських воїнів, що поклали своє життя за волю України в кривавих боях, у ворожих в'язничних підвалах, на шибеницях, у страшних концтаборах коричневого і червоного окупантів України. Не грали дзвони тим, що вертали далекі шляхи на заслання і тим, що гинули на каторзі. Мало і могил залишилось як свідків про отих багатьох і невідомих воїнів, борців української землі, що віддали для неї все найдорожче - це своє життя. Вони поклали на жертovníку нації свою найбільшу жертву, щоб жила нація, щоб прокладалась шляхи її майбутнього, щоб виростали молоді покоління вільні й щасливі у своїй державі.

Не грали дзвони й воїнам Дивізії «Галичина», яка 50 років тому, виступила збройно до боротьби з більшовицьким наїзником. Не грали дзвони отим тисячам молодих воїнів, що гинули під Почапями, Плеськом, Підгірцями, що вмирали на підбрідських полях від більшовицьких бомб і гарматних черг...

Останніх сторінок історії вони не писали в тиші заль - писав поет Богдан Бора, сам дивізійник у своїй поезії присвяченій друзям з-під Бродів. Писалися

Промовляє голова ОбВУ майор д-р Святомир М. Фостун.

Покладення вінка ОбВУ до пам'ятника Тарасу Шевченку в м. Броди.

Місцева військова частина в м. Броди, суботу, 23 липня 1994 р.

Мішаний хор із м. Бродів, що співав польову Службу Божу і Панахиду на горі Жбир.

сторінки історії потом, кров'ю, під рев гармат, під рев моторів, під крик і жажливий регіт салів. Пам'ять полеглих за Батьківщину завжди свята. І святою є вона за воїнів Дивізії Галичина, бо вони чесно і віддано сповнили свій вояцький обов'язок. Воїни Дивізії взяли зброю, одягли чужу уніформу в гримучі роки страшної Другої світової війни, бо вірили і знали, що треба боронити рідну землю.

Ініціатори утворення Дивізії Галичина та її воїни мали перед очима українську справу - велику справу, це - визволення України, і бажали утворення українського мілітарного, а в перспективі майбутнього теж і українського політичного потенціалу. Основою того мала стати Дивізія «Галичина». А в спектрі такої настанови воїни Дивізії знали чого хотіли. А хотіли бути українськими воїнами і такими вони були. Коли ж погодимось, що в Першій світовій війні Українським Січовим Стрільцям (Усусам) і в Другій світовій війні Українській Дивізії «Галичина», так само як і героїчній УПА і збройному підпіллю ОУН провідною метою були ті ж самі мотиви, те ж головне і основне завдання, боротьба за визволення нашої вітчизни України, то прийдемо до однакових і згідних висновків. Ніхто і ніколи не відважувався твердити, що Усуси воювали за чужі інтереси, хоч і носили чужу уніформу. Так само не можна говорити про Дивізію Галичина. Лише іншими, куди складнішими були обставини та положення нашого народу в Другій світовій війні.

Дорогі земляки, дорогі побратими!

На брідських полях цвітуть червоні маки. У наше сьогодні ми вже можемо свobodно влаштувати пам'ять полеглих дивізійників, наших побратимів, можемо за них свobodно помолитися і покласти вінки на їхніх могилах, чи до пам'ятника їм, і згадати їх із щирого серця і душі. Згадаймо їх, тисячі наших побратимів - молодих воїнів, що їм зоріло їхнє молоде життя, а вони його поклали на брідських полях за найвищий ідеал - за волю України.

Вшануймо їх бо, за словами поета, останні сторінки історії вони писали в полях і лісах,

залізож і порохож, і димож,

і кров'ю ранених артерій

на синьо-жовтих хоругвах».

З черги промовляти: полк. Роман Костюк, Микола Петрущак, Володимир Пастух - Братство УПА, Золочівщина, Павло Матейко з Залісся зачитав вірш у пам'ять полеглим дивізійникам, Михайло Бендина подякував усім за участь у врочистості, висловив подяку голові сільської Ради села Червоне, за приділ одного гектару землі під воєнний цвинтар.

Взакінчення побр. Володимир Саламаха висипав на могили перезахоронених уже на тому цвинтарі землю, привезену з Маківки. Спільним проспіванням тужливої стрілецької пісні «Видиш брате, мій» закінчилася урочистість на воєнному цвинтарі. Звідтіть всі поїхали на обід до МТС (машинотракторна станція). Біля будинку розставлені столи і лави, а гостинні жінки пригощали смачним борщем, гречаною кашою з котлетами та свіжим хлібом. Обід усім смакував.

Пообідавши їдемо до Бродів. Приїхали туди, майже на год. 5.00. Нас уже

чекає численне брідське громадянство, районний уряд і військо. Серед духовників гість митрополит Максим Германюк із Канади. Ветерани стали на просторовій площі перед будинком міської Ради. На площі пам'ятник Тарасу Шевченкові. Вітають ветеранів і громадянство єпископ Михайло і голова Брідської районної Ради народний депутат України Дмитро Чобіт. З шанувальним словом від ветеранів виступив май. д-р Святомир М. Фостун, представники від Братства Дивізійників у США і Канаді, та полк. Роман Костюк. Після виступів до пам'ятника Шевченкові поклали кошик квітів голова ОБВУ і полк. Роман Костюк, а другий кошик автор цих рядків і представник Братства в США Петро Капітанич. У тому часі хор співав «Заповіт». Від пам'ятника всі в маршових колонах перейшли на площу свободи на якій є пам'ятник жертвам більшовицьких репресій. Там духовенство УГКЦ, УАПЦ, і УПЦ відслужили соборну Панахиду за полеглих борців, за волю України і замучених жертв сталінського терору. Шанувальне слово сказав митрополит Максим Германюк.

Після Панахиди Наталія Чернишова, ведуча програмою запросила всіх до кінотеатру де була зустріч з громадянством. На жаль наша група не змогла взяти участь у цій зустрічі бо мусила вертатися до Львова з уваги на пізній час.

Другого дня, в неділю, 24 липня вранці (у часі сніданку) голова ОБВУ прощав нашого гостя полк. Анатолія Кошіля, який від'їжджав до Києва. Прощаючись з нами полк. А. Кошіль сказав: «звертаюсь до Вас, як до товаришів, може не по зброї, а по духу. Коли б ми були в той самий час на фронті, то дуже можливо, що ми були ж по противній стороні. Мені було приємно бути між вами... Приїжджайте частіше. Не було б Вашої боротьби, не було б Української держави. Є Українська держава, є українське військо і не німець чи росіяні вирішувє про нашу оборону, але ми... Від імені СОУ, щиро всім дякую».

Віїжджаємо зі Львова о год. 8.15 рано. Інж. Роман Панкевич розповідає про пам'ятні місця у Львові. В Замарстинові на місці де було жидівське гетто жиди вже спорудили пам'ятник, який зображує людину, яка падає у пропасть і напис: «Пам'ятай і збережи в серці!». Ми, українці, все спізнюємося. Але і ми спорудимо пам'ятники жертвам більшовицького терору на Лонцького. Володимир Максимович розказав про своє пережиття і заслання на якому відбув 20 років.

Минаємо село Дідилів. Справа видно Підлисецьку гору і пам'ятник Маркіяну Пашкевичу. Зупиняємося в селі Олеську. Дозволили зайти нам у замок. Там інж. Р. Панкевич усе нам пояснив, бо як виявилось, він добрий знавець української старовини. Оглянувши замок їдемо до Ясенова. О год. 11.15 ми вже на горі Жбир. На ній висока могила з хрестом. Тризуб у формі серця. Прибула процесія та чотири священники. Ветерани вмарширували поблище до могили під командою пор. Петра Кіщука. Священники, декан УАПЦ Іван Мартин, декан УГКЦ о. Ярослав Царик і священник ПУК о. Парфенюк відслужили соборну Панахиду під спів хору. Довкола могили зібралось численне громадянство з навколишніх сіл і гості. Співав хор «Боян» з Бродів під диригуванням п. Ярослава Сеніва.

«Немає більшої любови, як та, що віддати життя за друзів своїх», такими словами - цитатою з Євангелії почав своє проповідне слово о. декан Іван Мартин. І далі продовжує він: «згадаймо цю сумну хвилину, коли мати

виряджала своїх синів і дочок у дорогу... Багато минуло часу. Довго ви збирали свої сили на чужині, щоб знову повернути до рідної сторони... дякувати Богу прибули... честь і поклін вам. А ті що впали дивізійники і вояки за Україну, най сплять спокійно!» Потім було ще багато коротких виступів: Дмитра Чобота, голови брідської Ради, полк. Романа Костюка, нашого голови ОБВУ, Володимира Саламахи, Дмитра Дробка, Юрія Ференцевича, Василя Сірського. Михайло Бендина висловив подяку усім учасникам відзначення, та пані Надії Черниш за ведення програми; пор. Петро Кіщук висловив подяку священикам і закінчено урочистість проспіванням українського національного гимну.

Пополудні повертаємося до Львова. По дорозі відвідуємо садибу о. Маркіяна Шашкевича. Це заповідник, що охороняється державним законом. На місці хати де народився Шашкевич, пам'ятний камінь. Оглянувши музей, ми залишили пам'ятний запис і зложили пожертву. Шашкевич похоронений у Львові, а на Підлиській горі стоїть у його честь пам'ятник. Це 25-метровий хрест. Повертаємося до Львова.

У часі вечері голова ОБВУ висловив подяку пор. Петрові Кіщuku, пор. Володимирові Янківському та всім за участь у святкуваннях. Попрощалися з полк. Романом Костюком, бо він від'їжджає ранком до Києва.

Понеділок, вільний для групи день. У цей день я поїхав із побр. Осипом Красієм до с. Жовтанці, куди нас повіз д-р Володимир Старчевський (директор української гімназії) і там ми розшукали рідню Івана Герасимова, який живе в Ковентрі. Після обіду приїхав мій швагер Іван Огурко і забрав нас на гостину до своєї родини у Львові.

Того ж дня вечері в готелі були гостями нашої групи голова Галицького Братства дивізійників Лев Войташ і Михайло Бендина, а також голова Львівської організації Всеукраїнського Братства УПА Сергій Пущик. Вони запропонували зробити сходини упівців.

Голова ОБВУ запропонував мені, щоб я наступного дня залишився у Львові і пішов на сходини як представник від ОБВУ. Воднораз мені доручили домовитися про дату і час авдієнції у Блаженного Патріярха Мирослава Івана.

Сходини упівців почалися о год. 2.30 пополудні. Реферуючи різні ділові справи Сергій Пущик зробив декілька зауваг. У фойє якась старша жінка прийшла, щоб видали для її чоловіка виказку з Б-ва УПА, яка дає такі самі пільги, як і ветеранам червоної армії. Її запитали, чи вона ходила голосувати, то вона сказала, де там мені до політики?. Мені сапа і лопата.

Головною точкою обговорення на сходинах було, т.зв. визволення Львова від нацистів, указ про святкування якого видав Кравчук і воно припадало на 27.7.1994 р. У цій справі були спільні наради з представниками Братства УПА ветеранами червоної армії очоленої генералом з Чернігівщини. Від УПА були Марія Дуткевич, Койляк Василь, який саме тепер інформував про цю нараду і виявилось, що в дискусії на цій нараді цей генерал назвав Койляка «бандерівська сволоч». Зі сторони Братства був виявлений протест і збирали підписи проти цього ветерана. Братство піддержане демократичними організаціями вирішило не брати участь у святкуваннях «визволення» Львова.

Зате 30 і 31 заплянували перепоховання 68 тлінних останків жертв більшовизму, яких викопали на подвір'ї Замарстинівської тюрми. Проведено всі почесті, виступали колишні політичні в'язні з промовами. Був покликаний до слова і автор цих рядків: «Я, Петро Дюк, учасник підстаршинської і старшинської юнацької Школи УПА при Гайдамацькому Курені, пізніше воїн Української Дивізії, а тепер член ОБВУ в Англії». Привітав я сходи від імені нашого голови і цілої групи з Великої Британії. Висловив приємність почути, що сходи розпочинаються вступом і повним декалогом та погратулював Братству УПА за підготовку і участь в проведенні 50-ліття УГВР. Великий моральний капітал, який здобула ОУН і УПА дає змогу, хоч і дещо в похилому віці, членам цих формацій вести активну роботу для розбудови і закріплення Української держави.

С. Пущик подякував за слово і попросив передати подяку і привіт усім учасникам групи, заявляючи що дуже добре висловився представник ОБВУ, про те, що нам завжди треба бути передовими в починах і діях.

Пані Марія Дудкевич порушила справу «конфесійної гризні». Їй було звернено увагу, щоб у деталях це не порушувати. Сергій Пущик подав ще кілька звідомлень:

а) щодо поставлення пам'ятника в с. Бунів, Яворівщина в честь Юрія Липи 19.8.1994 р.

б) 50 ліття битви з КГБ в Пирятині...

в) 7 серпня посвячення пам'ятника «Борцям за волю України» в Каменоброді та закриття сходи о год. 5.25 пополудні.

Того дня в часописі «Поклик сумління» був поміщений репортаж Богдана Горохольського, спеціального кореспондента по відзначенню 50 річчя Брідської битви, під заголовком «За волю України». Читаємо в його репортажі:

«Ось і місто Броди. На майдані біля пам'ятника Тараса Шевченка зібралась громада міста та навколишніх сіл. Сюди прийшли представники трьох релігійних конфесій і керівництва району та міста. Вишикувались дивізійники. Оркестр гарнізону виконує державний гімн України.

Єпископ Михайло виголошує проповідь. «За ваші подвиги і смерть побратимів у змагах за волю України - говорять він, - прийміть святе благословення Господнє».

Хлібом і сіллю зустрічала Брідська громада ветеранів військових змагань в ім'я України.

Зі словами вітання до комбатантів звернувся голова районної Ради - народний депутат України Дмитро Чобіт: - Вітаю вас з 50-річчям героїчої боротьби і зичу доброго здоров'я і наснаги у вашій роботі по розбудові незалежної України.

До присутніх із словами вітання звернувся голова ОБВУ майор д-р Святомир М. Фостун. Він підкреслив, що традиції УСС-УГА - Маківки Крута та Дивізії допомагають будувати могутню незалежну, соборну Україну.

Представники крайових управ Братства покладають вінки до пам'ятника Тарасу Шевченку.

Цивільно-військова дефіляда з церковними хоругвами і державними

*Голова ОБВУ майор д-р Святомир М. Фостун
кладе вінок до пам'ятника на горі Жбир.*

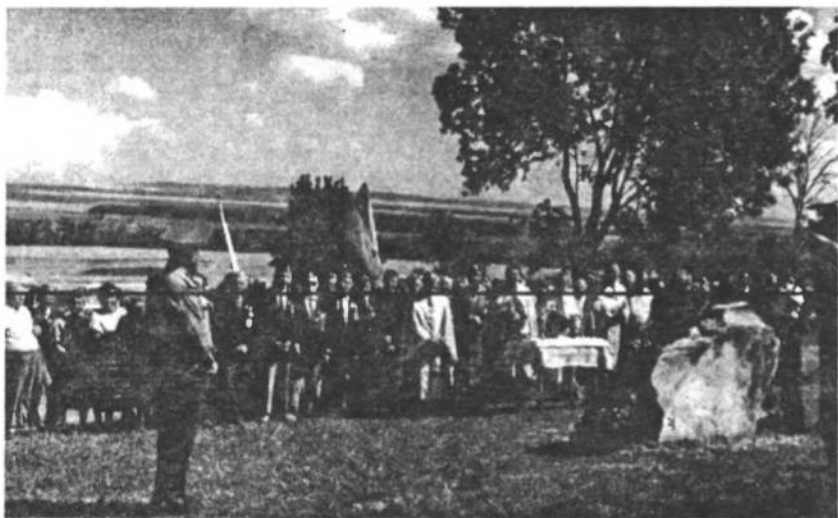

Могила-пам'ятник на горі Жбир.

Промовляє майор д-р Святомир М. Фостун.

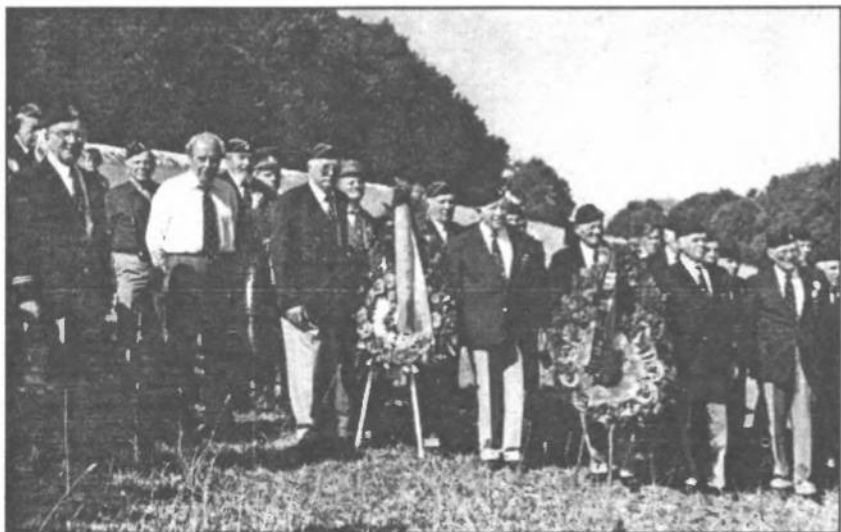
Промовляє полк. Роман Костюк.

Дивізійники і члени ОБВУ на воєнному цвинтарі-пам'ятнику.

На полі між селами Червоне і Ясенівці. Зліва направо — полк. Анатолій Кошіль, сот. інж. Петро Цісарський і полк. Роман Костюк.

Вінки — ОбВУ і Галицького Братства УД УНА.

Дивізійники на горі Жбир у неділю, 24 липня 1994 року.

прапорами крокує до пам'ятника жертвам сталінських репресій, що на майдані Свободи.

За давнім християнським звичаєм за участю представників УГКЦ, УАПЦ і УПЦ тут була відслужена Панахида за вояків, загиблих у боротьбі за волю України.

Ентузіаст національного і духовного відродження пані Наталя Чернишова запрошує всіх до кінотеатру «Галичина» для зустрічі з громадкістю міста та воїнами армії України. В найбільшій залі (приблизно 500 місць) місця не змогли зайняти всі бажуючі. Зайняті всі сидячі місця, зайняті всі проходи, а народ все йде та йде.

До мікрофона підходить Петро Капітаніч (США) і від Управи американських-українських ветеранів війни виголошує вітання. З доповідями виступили: Богдан Стасів «Формування дивізії «Галичина», Левко Войташ - «Битва під Бродами», Володимир Малкош «Спомини дивізійників».

До залі в українському національному одязі входить дитячий хор «Первоцвіт». Під керівництвом Галини Островської він виконує стрілецьку пісню «Хлопці підemo».

Бродівський декан УГПЦ о. Ярослав Царин, декан УАПЦ о. Іван Мартин і священник ПУЦ о. Парфенюк спільно читають молитву.

Після молитви була відслужена Панахида за упокій героїв. Покладені квіти на могилу, а побр. Володимир Саламаха висипав на могилу землю, привезену з Маківки.

Побратим Юрій Ференцевич наповнює хусточку землею, взятою з могили для передачі побратимам, які висиплять її на могилу колишнього вояка Дивізії Данилюка в Америці.

«- Сторінки історії визвольних змагів писалися залізом, порохом, димом, кров'ю і життям» - цими словами закінчив свій виступ майор д-р. Святомир М. Фостун.

Від імени гостей з діяспори зі словами подяки до всесесніших отців, керівників району і громади звернувся побратим Юрій Ференцевич:

«- Дякую Вам, дорогі, за вшанування пам'яті наших дивізійників. Дякую за організацію перепоховань за християнським звичаєм. Дякую за гостинність і теплоту ваших душ.

«Ми на далеких континентах завжди будемо пам'ятати про вас» - звучать слова майора д-ра С. М. Фостуна над Ясенівськими полями. До учасників вшанування пам'яті полеглих звертається п. Михайло Бендина. Він висловив подяку всім хто допомагав і допомагає відновлювати могили і переносити тлінні останки на військово-меморіальний цвинтар. Мирон Мастикаш (Львівська Спілка Українських Політ'язнів), згадав про замордованих борців, яких кидали до криниць в околиці Рави Руської. Зачитав з 1991 р. вірш борців.

В залю приходять полковник Анатолій Кошіль і полк. Роман Костюк - привітання, оплески.

Д-р Ярослав Качай привітав усіх від Суспільної служби в США, як її секретар.

Потім промовляли - Мирон Мастикаш з Львівської Спілки Українських

політв'язнів, д-р Ярослав Качай від Суспільної служби в США, май. д-р Святомир М. Фостун від ОБВУ, пані Олександра Демчук, сотн. Юрій Ференцевич - зачитав привітання від Головної Управи Братства кол. Вояків 1 УД УНА. З черги виступали - полк. Роман Костюк, пані Галина Гордасевич, Василь Сірський з Канади, Володимир Малкош голова станиці дивізійників Івано-Франківщини, Володимир Максимович - Братство УПА, пані Євгенія Лещук, поетка, яка своєю вітанню виголосила словами вірша. З вітанням дивізійникам виступила також Христина Паліїв-Ірченюк, дочка сотника Дмитра Палієва.

Повернувшись до готелю пробую договоритися про авдієнцію. У часі вечері побр. Осип Красій розповів про цікаву поїздку до Дрогобича, зупинку в селі Рудниках, де є гарний пам'ятник Тарасу Шевченкові. Група відвідала заповідник Івана Франка та побувала у Трускавці.

Другого дня наша група відвідувала музеї у Львові, а я поїхав разом з головою ОБВУ на авдієнцію до Блаженішого Патріярха Мирослава Івана Любачівського, до святоюрської палати. Прибули на час, але і тут нам довелося трохи почекати. У канцелярії разом з нами були якісь два священики, які дискутували справу парафій між собою, називали місцевості: Жовтанці, Велику Федорівку, як також і «Біле братство». О год. 11.35 нас покликали і ми зайшли до вітальні. З бічних дверей вийшов Блаженіший Мирослав Іван і приязно привітав нас. Майор д-р С. М. Фостун представив мене і я привітав Блаженішого з його 80 літтям від імені ОБВУ. Ми розмовляли, Блаженіший висловлював свої думки з приводу ситуації в Україні, розповів, що є 3000 парафій в Галичині, 75 на Східній Україні. Було 4500, але що ми не мали затверженого Патріярхату, ми втратили 1500 парафій. УАПЦ використала це і перетягла вірних. Російської Церкви майже немає. Є щось 6 парафій. Думаємо будувати катедру в Києві. Кравчук дав дзвіницю і каплицю. Я йому пригадав як він був тут. Мусимо будувати семінарію, є 300 студентів, а прийняли 66 із 300 зголошених. Покликань не бракує, але бракує досвідчених священиків, особливо на східних землях. Віддають нам польські костьоли, один у Бродах, поляки протестують, назбирали 50 підписів, а їх там три фамілії. біскуп Яворський апелював в Папи. Коли я мав стрічу з Папою то Папа запитав мене, що про тих 150 родин?...

Майор д-р С. М. Фостун запитав Блаженішого, як розвивається видавнича діяльність: «Вже дещо видали ... немає фінансів. Яке відношення УГКЦ до Київського Патріярхату? Блаженіший торкнувся справи о. Яреми теперішнього Патріярхата УАПЦ і перейшов до Московського Патріярхату, вказуючи, що він не має вже чисельности.

Я ще раз запитав Блаженішого про відпосини з православними і він сказав, що налагоджуються справи на місцях. Було згадано, що Ван Стратен помагає будувати школу. Щойно були тут Сестри-монахині, які піклуються дітьми, а було їх тут 2000 з Чорнобильської зони... Потрібна допомога». О год. 12.00 дня ми попрощалися з Блаженішим.

Гарний день і ми пішки йдемо до готелю. На маленьких столиках, люди продають різні товари.

У вечері приїхав п. Копитко (заст.доктора Володимира Старчевського) і

Біля руїн Крем'янецького замку.

Одна з церков Почаївської Лаври.

Замок на горі в Крем'янці.

Почаївська Успенська Лавра.

Відчиняють двері Успенського собору.

Голова ОБВУ майор д-р Святомир М. Фостун нагороджує орденами полк. Романа Костюка і полк. Анатолія Кошіля.

Прощальна вечеря у ресторані «Золотий колос».

Прощальне слово голови ОБВУ майора 0-ра Святомира М. Фостуна.

забрав мене та О.Красія у гостину до Старчевських (дружина Марія, син Петро, йому 14 років, а дочці Ірині 9). Старчевський пізно вночі привіз нас до готелю.

Четвер, 28.7.1994 р. При сніданку п. Михайло Ревляк оповідає, що вчора голова ОБВУ інформував групу під час вечері про авдієнцію у Блаженішого, а також і про його авдієнцію у ВПР архієпископа УАПЦ Петруся.

О год. 9.00 ранком, вирушаємо до Почаєва двома автобусами. Нашим водієм був Михайло. Долучились до нас мешканці Львова. Зупинялися в Олеському. Минаємо села Опалюшки, Радивилів, Батьків, Башарівку, Перенятин, а коло нього гарне озеро. Потім Підзамче, Будки і приїхали в Почаїв. Нас тут уже чекали. Згодом викликали монаха Романа, який тут студіює, а він родом з Івано-Франківщини, Косів. Роман нам сказав, що ми повинні заплатити по 5 дол. від особи. По 3 дол. за те, що можна фотографувати і 5 дол. щоб знімати на відеоапарат.

Почали ми оглядини від Успенської церкви, до Троїцької, Печерську і дзвіницю. Саме тут заховані початки релігійного життя в сиву давнину. Дехто показує назву Почаїв від Київської річки Почайна, інші від слів Пocha Діва (коли Пречиста Діва почала творити чудеса). Із слова Діви випало Д і почали вимовляти Пocha-Іва.

В Успенському соборі зберігається чудовий образ Пресвятої Богородиці, залишений грецьким митрополитом Неофітом у 1559 р. в селі Орлі, намальований на липовій дошці в маєтках Гойських. Поки цей образ лежав у домашній каплиці, прозрів сліпий брат Гойської, Пилип Козинський, тоді Гойська передала цю ікону на Почаївську гору до ченців. Є там і стопа Богородиці, тепер під склом, прославлена в пояха. Особливо у врятуванні Почаївського монастиря 20-22 липня 1675 року, коли своєю появою захистила монастир від Турків.

Заходимо до Печерської церкви. Попросили, щоб наблизитись до саркофагу преподобного Йова, який походив з Коломийщини і перебував в Угорницькому монастирі, біля Отинії. Помер 1651, проживши 100 років.

При Троїцькому храмі дзвіниця. 11.5 тони важить дзвін, голос якого чути на 40 кілометрів. Тепер він має тріщину і мало ним дзвонять.

Майор д-р Святомир М. Фостун подякував монахові Романові за провідництво.

Пополудні вирушаємо до Крем'яця. Обід у ресторані. Після обіду в супроводі вчительки Валентини Кульчинської ми поїхали на гору, де знаходяться руїни Крем'янецького замку. Тут ми побачили грубі кам'яні стіни, і таблицю з надписом, що тут був у 1241 р. монгольський хан Батий. Він не здобув фортецю, щойно пізніше в договорі з татарами князів Данила й Василька було зруйновано дерев'яну фортецю. З гори чудовий краєвид на Крем'янець (24,000 населення). Богоявленський жіночий монастир і синя (покритий дах синьою дахівкою), це церква Київського Патріархату.

Тут і річка Ірван, в яку кинулась із скелі дочка князя в VII ст. А далі Дівочі гори, де колись татари держали зловлених ними молоденьких дівчат...

Був тут і Максим Кривоніс у 1648 р. з славним розвідником козаком Данилом-Кобзарем з Залісся. Є козацький цвинтар. Польський лицей з 1773 був переміщений в 1830 до Київського університету.

П'ятниця - 9.7.1994 р. Сніданок 8.30 рано, майор д-р Святомир М. Фостун

пригадає про завтрашній виїзд. Цей день ми мали вільний до вечері. Я поїхав до пам'ятника Т. Шевченка де мав зустріти Володимира Тріля, але він не прибув. Зробили знімки з родинами Веркальця, з Редінгу. Василь Легеза приніс з дружиною привіт і подарок від Володимира Ленчика. Приїхав Мирон Мархевка, мій швагер, з сином Володимиром, а пізніше Степан, Марія Ступницька сестринка І. Герасима. Михайло Криворучка повернув з Бережан, робимо знімки. Прийшла ще Люба Тріль.

О год. 5.00 пополудні ми всі прибули на Клеперівську вулицю до ресторану «Золотий колос». Стіл був накритий на 50 місць. Пор. П. Кіщук відкриває і просить майора д-ра С. М. Фостуна піднести тост. Він проголосив тост за Ієрархією українських Церков, Президента, уряд, весь український народ і присутніх. Потім представили присутніх гостей: Сергій Пущик заступник голови Комітету 50 ліття УГВР і голова Львівського Братства УПА, Петро Паралюк скарбник Братства, Михайло Бендина голова Львівського Братства Дивізійників, Левко Войташ, Михайло Оленич, Ярослав Лемик, Роман Панкевич з дружиною і багато інших провідних осіб, які прийшли на організовану вечерю Головною Управою ОБВУ.

У привітальному слові Сергій Пущик зачитав листа про надану допомогу 600 доларів від ОБВУ для Братства.

Ярослав Лемик, який сказав, що після Югославії він бачив гарну українську громаду в Англії. Велика заслуга в тому ОБВУ... підносить тост за вояків.

Інж. Роман Панкевич подякував за приїзди в 1992-1993 роках побратимам С.М. Фостунів, Кіщуків, Гуменюкові, Янківському, Данковичеві...

Майор д-р С.М. Фостун висловив надію, що ми приїдемо ще, і дякує англомовним учасникам.

Петро Дюк по-англійськи висловив признання дружинам Норі Рогач і Магареті Гуменюк, які всюди були і слухали промови. Подякував і дружинам Ревіляк Михайлині, і Кіщук Осипі.

Виступив і Роман Балабан з Фльориди, п. Михайло Ревіляк з Брадфорду та інші. Промовляла Ліда Лемик. Довго лунали бадьорі стрілецькі пісні та весело гуторили на цій прощальній вечері.

Другого дня в суботу, 30 липня поснідавши, вже о год. 7.00 ранком ми виїхали до аеропорту. Пройшли без клопотів митницю і пашпортовий контроль. Політ наш був літаком Б 447 (капітан Олександр Іпатієнко). У літаку були около 240 осіб. У Манчестері літак пішов на посадку о год. 10.15 за місцевим часом.

Усі учасники нашої групи були задоволені з поїздки в Україну. Вони виконали свій вояцький і національний обов'язок, взявши участь у відзначеннях 50 річчя УГВР, віддали пошану полеглим воїнам побратимам під Бродами. Мали нагоду побувати на Закарпатті й Волині та і побачили багато цікавих місцевостей в Галичині.

Усе побачене, почуте, пережите, назвичайно цікаве і залишиться у кожного і в кожній добрим спомином.

ЗМІСТ

ДРУЗЬЯМ З ПІД БРОДІВ - Богдан Бора	5
ВСТУПНЕ СЛОВО	6
ПРОГРАМА МАРШРУТУ ГРУПИ ОБВУ В УКРАЇНІ - 1994	8
ОБВУ НА ВІДЗНАЧЕННЯХ 50-РІЧЯ УГВР І 50-РІЧЧЯ БРІДСЬКОЇ БИТВИ В УКРАЇНІ - хорунжий Петро Дюк	9

Формат 60x84/16. Папір офсетн. Друк офсетн. Умовн. друк. арк. 3,72. Умовн. фарб. відб. 3,96. Обл.-вид. арк. 3,47. Наклад 2000 прим. Зам. 2235.

Віддруковано з готових діалозитивів в обласній книжковій друкарні, 290000, Львів, вул. Стефаника, 11.